

DE HOOP & DE ZWALUW NA 132 JAAR HERENIGD EEN ECHTE BOTTER OP ONZE SCHEEPSWERF

1885 is een bijzonder druk jaar voor Cornelis de Haas, scheepsbouwmeester te Monnickendam. Naast de vele (normale) opdrachten voor het bouwen van visbotters, krijgt hij er nog een flinke klus bij. In een winter maakt zijn werf sowieso soms wel meer dan tien bidders, maar nu komt daar ook nog de bouw van inspectiebotter 'de Zwaluw' bij.

werf al geruime tijd. Zo gaat het vaker in die tijd, oude botterwerven gaan meestal over van generatie op generatie.

DE HOOP

Op Marker scheepswerf 'de Hoop' (precies, ónze museale scheepswerf) bouwen De Haas en zijn opvolgers geen nieuwe bidders. Alle nieuwbouw vindt

drie weken de werf op.

De Marker werf is, zoals de meeste andere werven in die tijd, een sledewerf. Om de bidders op het droge te trekken - het hellingen - wordt een balk met daaraan een zware haak recht onder het schip aangebracht en met touwen aan de botter vastgezet. Dat is een precies karwei waarvoor veel ervaring is vereist. Het geheel wordt dan met

1 Juli 1943. Botter MK 88 op de helling van de scheepswerf te Marken. Deze scheepswerf is in 1947-1948 overgebracht naar het Nederlands Openluchtmuseum.

Het vaartuig zal gebruikt gaan worden voor de visserij-inspectie op de Schelde en Zeeuwse stromen. En in datzelfde jaar neemt De Haas ook nog een filiaalwerf op het eiland Marken in gebruik. De Haas is geen onbekende voor de Marker vissers. Vele bidders van de Marker vissersvloot zijn door hem gebouwd. Hij is de schoonzoon van Klaas Kater (de oorspronkelijke eigenaar van de werf op Monnickendam) en samen met zijn vrouw Geertje Kater runt hij de

plaats op de werven in Monnickendam. De Hoop fungeert als een echte onderhoudswerf. Daar is zéker in die tijd grote behoefte aan. De Zuiderzee is nog zout en door aangroei van zogenoemde pokken, een schelpdier, is het noodzakelijk dat schepen meerdere keren per jaar op de werf worden getrokken om schoongemaakt te worden. De koop-schuiten, die de vis van de visbidders op zee al kopen en zo snel mogelijk naar de wal vervoeren, gaan om de twee à

behelp van een lier of kaapstander de werf op getrokken. Vandaag de dag zijn er nog maar twee sledewerven beroepsmatig in gebruik. De botterwerf in Spakenburg met vier plekken ('bedden') en de werf in Workum met twee plekken. De werf van Marken (twee bedden) is in 1947 overgeplaatst naar ons museum en een kopie van deze werf staat in het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen.

De Zwaluw voor de werf in het Nederlands Openluchtmuseum

DE ZWALUW

Terwijl ik nog eigenaar ben van scheepswerf Nieuwboer in Spakenburg kom ik in het bezit van botter 'de Zwaluw'. De botter heeft dan al enkele grote restauraties ondergaan en in Spakenburg komen er nog een paar bij. Hierbij worden de vlakdelen (zes bodemplanken van twaalf meter lang, vijftig centimeter breed en zeven centimeter dik) en een tiental spanten als laatste vervangen, waarmee de restauratie van het casco voltooid is.

Tijdens een bottertocht vanuit Spakenburg met een aantal medewerkers en vrijwilligers van het museum ontstaat het idee om een botter op de werf in het museum te plaatsen. Dat zou een mooie eyecatcher zijn en 'de Zwaluw' is, in afwachting van een nieuwe eigenaar, daarvoor beschikbaar. Na overleg met de directie en verschillende leidinggevenden wordt in korte tijd een draaiboek gemaakt zodat de botter nog vóór de opening van het museumseizoen 2017 verhuisd kan worden.

HIJ KOMT, HIJ KOMT...

Op 25 februari 2017 is het zover. Met hulp van medewerkers en vrijwilligers wordt de botter in Spakenburg gereed gemaakt voor transport. Daarbij wordt de kajuit (niet in originele staat) verwijderd. Het onderwaterschip wordt op de werf schoongemaakt en er worden diverse kleine aanpassingen uitgevoerd om het hellingen in Arnhem makkelijker te maken. In een gezamenlijke inspanning van alle betrokken afdelingen worden er op het museumterrein voorbereidingen getroffen om het vervoer en hijswerk van de elf ton (!) wegende botter zo goed mogelijk te laten verlopen.

In de ochtend van zaterdag 25 februari wordt 'de Zwaluw' op een dieplader van Spakenburg naar Arnhem vervoerd en daar met een grote kraan onder luid applaus voor de werf te water gelaten. Met dank aan Kraanbedrijf Pater die deze te waterlating geheel kosteloos voor het museum uitvoert

WEERZIEN VAN OUDE BEKENDEN

De botter kan nu weer op de Marker scheepswerf worden getrokken, iets dat sinds het verplaatsen van de werf in 1947 niet meer gebeurd is. Zo komen de botter - in 1885 door Cornelis de Haas gebouwd - én de werf - in datzelfde jaar door dezelfde man opgericht - na 132 jaar weer bijeen. Een bijzonder weerzien!

*Henk van Halteren
(Presentatie Scheepswerf)*